

Pasen vieren met een rouwrand

Binnen 24 uur vader én weduwnaar worden: dit onvoorstelbare overkwam Pieter Both zes jaar geleden. Meegesleurd in een draaikolk van emoties, klampte de jonge predikant zich vast aan de God van Pasen. "Dit is het grootste feest, maar ook de grootste aanslag op je geloof."

'Die doodswens is een soort geheim van rouwenden'

▷ "Afgelopen maandag hebben we Davids 6^e verjaardag gevierd," vertelt Pieter aan zijn keukentafel in Spijkenisse. "Hij krijgt altijd de grootste verjaardag van al mijn kinderen. Van meet af aan heb ik ze voorgehouden: 'We zijn verdrietig vanwege mama's overlijden, maar óók blij vanwege David.' Ik sta er op die dag zelf nooit zo bij stil dat het tevens Rolinda's sterfdag is. Ik vier vooral haar geboortedag nog. Dan geef ik mezelf altijd een cadeautje, omdat ik ook een beetje moeder van de kinderen ben geworden."

N.a.v. 'Dag zeggen - dolen in rouw', Pieter Both, Buijten & Schipperheijn, 144 blz., € 12,90, ISBN 9789058815927

Hersenvliesontsteking

In de woonkamer hangt een zwart-witfoto van Rolinda, die predikant was te Vollenhove. Op 12 maart 2006 overleed ze plotseling aan een hersenvliesontsteking. "We dachten eerst dat het een griepje was," blikt Pieter terug. "Maar de klachten werden zo hevig dat ze per ambulance naar het ziekenhuis moest." Omdat ze 35 weken zwanger was, werd David in allerijl met een keizersnee gehaald, terwijl Rolinda buiten bewustzijn was en nooit meer bij zou komen. Over die gebeurtenissen en de zware periode erna schreef Pieter het aangrijpende boekje *Dag zeggen - dolen in rouw*.

Dag zeggen

'Dag,' zei ik toen je naar de sterren vloog.
Dag zeggen, maar verdriet bleef.
Echt tegen jou dag zeggen? Dag zeggen tegen jou?
Daar dacht ik niet aan.
Maar toch zei ik 'dag' tegen jou.

Wie is nou mijn moeder?

Dag zeggen, dat ik dat tegen jou had gezegd!
Want dag zeggen voelt zo naar.

(Gedicht van dochter Rachel toen ze 9 was)

Rouw doet veel met je, geestelijk en lichamelijk. Op welk punt heb je jezelf het meest verbaasd? "Dat ik niet gék ben geworden, vooral in die eerste twee jaar. De kinderen waren 0, 2 en 4. Deze tafel heb ik vaak letterlijk vastgeklampt om niet onderuit te gaan. De combinatie van rouwen en drie jonge kinderen grootbrengen, put je volledig uit."

"Gezegend ben je als er kinderen zijn die je het leven intrekken," schrijf je. "Dat is de andere kant. Vooral de eerste tijd was ik het liefst in bed blijven liggen. Maar ik moest eruit, voor hen. Al was het alleen maar omdat David z'n fles moest hebben. Ze zijn nu 6, 8 en 10 en het is níet te vergelijken met toen – ik vind dat ik nu een luizenleven heb."

Wanhoop

"Als een overlijden hard en pijnlijk is, moet dat in de begrafenis voel- en tastbaar zijn. Ik ben erg blij dat de begrafenis van mijn vrouw aan die wanhoop recht heeft gedaan," schrijft Pieter in *Dag zeggen*.

Kun je iets vertellen over hóe haar begrafenis rechtdeed aan die wanhoop? "We zongen bijvoorbeeld liederen die zij zelf heeft geschreven; heel heftig om die op zo'n moment te zingen. En er werd gezegd: 'Deze dood pást niet' – meer niet. Op bepaalde vragen, bijvoorbeeld of God haar dood heeft gewild, geeft de Bijbel geen antwoord. Dat laat ik bij Hem liggen."

Ben je kwaad geweest op God? "Nee. Ik ben vooral dankbaar voor negen mooie jaren samen."

Wel had je in de eerste tijd een doodswens, schrijf je: een ruk aan het stuur en het water inrijden... "Om weer bij haar te zijn, ja. Dit is een soort

geheim van rouwenden, merk ik. Ik schrijf erover om het bespreekbaar te maken. Het komt best veel voor, vooral bij ouderen, maar mensen durven er nauwelijks over te praten. Die doodswens is bij mij inmiddels weggesloten."

Wordt verdriet minder, of anders, naarmate de tijd verstrijkt?

"Het verdriet naar mijn kinderen toe slijt niet, merk ik. Die zouden gewoon een moeder moeten hebben. Dat is een diepe pijn. Voor mezelf wordt het toch anders. Het verdriet komt soms in alle heftigheid terug, bijvoorbeeld als ik foto's bekijk, maar de wanhoop – 'Hoe kom ik hier ooit doorheen?' – niet meer."

Kruis

Het verlies van zijn vrouw en het nadenken hierover, heeft hem een nieuwe blik op het kruis gegeven. In *Dag zeggen* schrijft Pieter bijvoorbeeld, met het oog op Goede Vrijdag: "In het hart van God is de dood aanwezig, zoals ook mijn leven beheerst wordt door de dood." Hij licht toe: "Volgens de Bijbel is Jezus na Zijn opstanding nog herkenbaar aan de tekens van de kruisiging. Dat vind ik troostrijk: het heeft God wat gekost!" Zoals Thomas moeilijk kon geloven dat zijn Meester is opgestaan uit het graf, zo vindt Pieter het soms lastig te geloven dat Rolinda doorleeft bij God. "Haar lichaam heb ik letterlijk in de grond zien verdwijnen. Paulus gebruikt het beeld van een graankorrel:

'In het hart van God is de dood aanwezig'

sterven, om vrucht te dragen. Daar zie je alleen nog niets van." Pieter noemt Pasen in dit verband 'het grootste feest, maar ook de grootste aanslag op je geloof'. "Het grootste feest, omdat het onderstreept dat God sterker is dan de dood. Tegelijk is het zo moeilijk dit te geloven – de graven blijven nog dicht."

Tóch Pasen vierden?

"Dat is het mooie van de bijbelse feesten: in de gemeenschap deel je toch altijd in de lofprijzing, zelfs al voel je zelf geen vreugde. En dan ga je plotseling toch meezingen, al is het misschien aarzelend."

Jezus' stem

"Ik herken mezelf in Maria Magdalena," zegt hij even later. "Zij weent, met haar gezicht naar het verleden, om Jezus. Maar de Opgestane roept haar naam en dan draait zij zich om. Net als Maria moet ik me op Zijn roepstem omdraaien, en me op Gods toekomst richten."

Na Rolinda's overlijden kreeg Pieter vanuit de kerk de paaskaars mee naar huis. "Dat vind ik zo'n mooi symbool! In de kerk wordt deze kaars uitgeblazen op Goede Vrijdag, en pas weer aangestoken met Pasen. Op hun verjaardag steek ik de doopkaars van mijn kinderen aan, ooit ontstoken aan de paaskaars. Dan leg ik uit dat dit herinnert aan hun doop én aan het feit dat Jezus – ondanks de schijn van het tegendeel – sterker is dan de dood."

KORT

Pieter

Pieter Both (38) werd in Barendrecht geboren, als derde zoon in een gezin van tien kinderen. Hij studeerde theologie in Kampen. Daar ontmoette hij Rolinda, met wie hij trouwde. Zij werd predikant van de Mariakerk (PKN) te Vollenhove, maar overleed in maart 2006 aan een hersenvliesontsteking. Op verzoek van de gemeente nam Pieter in juli 2006 haar plaats op de kansel over. Sinds enkele weken is hij voorganger van PKN-gemeente De Brug in Spijkenisse, waar hij met zijn drie kinderen – Rachel, Bram en David – woont. In 2010 schreef hij 'Adem', over het werk van Gods Geest. Pieterboth.blogspot.com [Twitter.com/BothPieter](https://twitter.com/BothPieter)

'Het verdriet naar mijn kinderen toe slijt niet, merk ik'